

»Bagvaske« ella »bagtale«?

— Ósemja um orðið bakbiting og lögfrøðiligu merking tess

Merkir tað sjáldsama orðið bakbiting útspilling (bagvaskelse), ella kann orðið eisini brúkast um baktal(bagtalelse)?

Hesin spurningur verður millum fleiri, teir triggir landsrættardómarnir skulu taka støðu til, áðrenn teir fella dóm í sakarmálinum millum Óla Breckmann og Hergeir Nielsen.

Málið var fyr í Eystara landsrætti týsdagin. Og tá gjerdi sakførarin hjá Hergeiri, Páll Nielsen, sær stóran ómak at sannføra rættin um, at bakbiting er útspilling. Orsøkin var sjálvandi tann, at útspilling er grovari enn ærumeiðing sambært revsilógini. Páll Nielsen kravdi dóm hjá Føroya rætti staðfestan. Og í Føroya rætti varð Óli Breckmann dømdur 14 daga hefti fyr útspilling.

Sakførarin hjá Óla, Christian Andreassen, visti hinvegin á, at ongin av teimum nógvu orðabókum, nevndar vórðu, er lögfrøðiorðabók. hann visti eisini á, at bakbiting kann væl brúkast um baktal, sum, sambært revsilógini, er linari brot enn útspilling.

Staðfesting/ fríðoming

Hergeir Nielsen steyndi í oktober 1986 Óla Breckmann, tí hann kendt seg útspiltan í oddagrein í Dagblaðnum 1. august 1986. Í hesi oddagrein fantst Óli at samgonguni fyr at velja somu umboð (Hergeir Nielsen og Tummás Arabo) í lands-

stýrismálaneyndina. Tað vóru teir, sum í februar 1986 í einum áliti nevndu skattamálið hjá táverandi handilsskúlastjóranum.

Hergeir kravdi í stevningini Óla dómðan fyr útspilling og hesi orð dómð deyð at vera:

»Hesir báðir vinstrasocialistarnir útnyttaðu sín immunitet sum tingmenn á tingsins røðarpalli og oyðilegdu umdømi og liv hjá hesum persóni og familju hansara« og »bakbitararnar«.

Hergeir fekk fult viðhald í Føroya rætti, tí sakførarin hjá Óla tók seg aftur eftir at rætturin ikki vildi loyva honum at leggja fram nøkur skjøl, mótparturin ikki visti um frammanundan.

Føroya rættur dómði tann 6. oktober 1987 Óla í 14 daga hefti og at rinda Hergeiri 10.000 kr. í endurgjaldi, 3.000 kr. í sakarkostnaði og 2.000 kr. at kunngerá dómni fyr.

Kravdu orðini vórðu eisini dómð deyð at vera. Óli skeyt dómni inn fyr Landsrættin við kravi um fríðoming ella í øðrum lagi dóm uttan revsing, tí skuldsetingarnar eru sannar.

Hergeir kravdi dómni staðfestan ella í øðrum

lagi dóm fyr ærumeiðing.

Landsrætturin hevði sett hálvan annan dag av til málið, tí partarnir høvdu boðað frá ávikavist fimm og seks vitnum. Men mánadagin varð kortini bara eitt vitni avhoyrt, Pauli Ellefsen. Hann var lögmaður, tá skattamálið hjá handilsskúlastjóranum bleiv avgreitt í landsstýrinum.

Eftir viðgerðina týsdagin spurdi landsrættarformaðurin, um nakar møguleiki var fyr semju. So var ikki — Hergeir Nielsen kravdi dóm.

Politiskt bersøgni

Rættarfundurin mánadagin byrjaði annars á sama hátt sum fundurin í Føroya rætti. Men hesa ferð var Páll Nielsen ov seinur — helt Christian Andreassen — á veg við nøkrum skjølum, kutum úr Dagblaðnum í ár. Men Landsrætturin var laga-ligari enn Føroya rættur

var: Páll Nielsen slapp at brúka hesi skjølini í viðgerðini.

Christian Andreassen hevði sjálvandi tey skjølini, hann ikki slapp at brúka í Føroya rætti. Her var m.a. samrøða við Hergeir Nielsen í Degi og viku 11. februar 1986, sama dagin, álitið hjá Landsstýrismálaneyndini um gerðabókina hjá Landsstýrinum fyr tíðina august 1983 til juli 1984, varð viðgjørt í Løgtinginum.

Sakførarin hjá Óla grundgav kravið um fríðoming við tí, at oddagreinin 1. august 1986 klárt var innan fyr mark- ið hjá skrivi- og talufrælsinum. Somuleiðis er hon eins klárt, bæði teoretiskt og sambært rættarvenju, innan fyr karmarnar á tí, sum verður kallað »politiskt frisporg«. Politikarar mugu tola grovari álop enn onnur fólk.

Rættvísar atfinningar

Christian Andreassen segði, at atfinningararnar í oddagreinini vóru rættvísar, tá hugsað verður um tann skaða, m.a. drúgva viðgerð í pressuni, sum álitið elvdi til. Tummás Arabo og Hergeir Nielsen vóru við til at seta í gongd eina gølu, segði hann.

Størsta syndin hjá Hergeiri skuldi tó vera, at hann á tingfundinum 11. februar 1986 kom fram við einum skjali, sum skuldi prógva skuldseting um returkommisjón.

Sakførarin helt eisini tað er átalvert at brúka ein privatpersón, sum ikki fær vart seg í politiskum stríði millum samgongu og andstøðu. Han visti á, at onnur, m.a. Pauli Ellefsen, hava skuldet Hergeir Nielsen í hesum máli. Men teimum hevur hann ikki stevnt!

Páll Nielsen helt hinvegin, at skuldsetingarnar hjá Óla eru sera grovar.

Hergeir Nielsen segði, at einasti arbeiðssetningur hjá landsstýrismálaneyndini er at kanna gerðabókina hjá landsstýrinum og gera viðmerkingar til tær avgerðir, hon ikki heldur eru rættar.

Neyndin kann ikki hugsa um, hvat fjølmiðlarnir møgulega fáa burtur úr áliti um hennara

Harafturat eru ongi prógv lögð fram um, at tær eru sannar.

Hann segði, at tað er gamani við politiskum bersøgni, men tað eigur at viðgera mál og ikki persónar.

Páll Nielsen upplýsti fyr Landsrættinum, at hetta málið er niggjunda sakarmálið um útspilling ella ærumeiðing, Óli Breckmann er partur í hesi seinastu tíggu árin.

hd

Vildi prógva hann ikki leyg

Tað var fyr at prógva, at orð hansara ikki vóru »kolasvort lygn«, sum Pauli Ellefsen vildi vera við, at hann kom við skjalinum um returkommisjón.

Hann legði skjalið á borðið hjá tingformanninum, so tinglimir kundu siggja tað har. Átlanin var ongantíð at almannakunngerá skjalið.

Hetta er frágreiðingin hjá Hergeiri Nielsen um hendingina í Løgtinginum 11. februar 1986, tíðindafólk kallaðu eina »bumbu«.

Tingfólk fingtu tó ikki høvi at siggja ólukkuskjalið, eina kredit-notu, tí tingformaðurin steðgaði fundinum. Óli Breckmann sá tað heldur ikki.

Hergeir Nielsen segði, at Tummás Arabo og hann høvdu tikið skattamálið við í álitið, tí teir hildu, tað hevði fleiri leysar endar. Teir høvdu illgruna um, at lok var lagt

á, áðrenn málið var kannað til botns. Henda illgruna fingtu teir staðfestan, segði hann í Landsrættinum mánadagin.

— Vit nevndu við vilja onki navn ella starvsheiti fyr ikki at gera tað møgulegt at vita, hvør viðkomandi skattaborgari er.

Eg eri harmur um, at málið fekk so nógva umtalu í pressuni, men vit kunnu ikki lastast fyr tað. Landsstýrismálaneyndin kann ikki arbeiða út frá tí, bløðini møgulega fara at skriva um tey mál, hon viðger.

Meirilutin í landsstýrismálaneyndini, Tummás Arabo og Hergeir Nielsen mæltu Løgtinginum til ikki at góðtaka gerðabókina hjá Landsstýrinum fyr august 1983—juli 1984.

Gjølva viðgjørt

Pauli Ellefsen segði seg hava kannað skattamálið

eftir tingfundin 11. februar 1986. Hann segði, at málið var sera gjølla viðgjørt í umsitingini og avgreitt sum onnur slík mál.

Um álitið hjá Landsstýrismálaneyndini segði fyrrverandi lögmaður, at tað »var langt úti«, tað er sera ivasamt at draga privatpersónar, sum hava gjørt upp við samfelagið, inn í eitt slíkt áliti.

Fekk sjokk

Óli Breckmann, sum plagar at vera áleypandi, tá hann verður avhoyrdur í rættinum, valdi ein annan leiklut týsdagin. Hann helt, tað var so synd í handilsskúlastjóranum og familju hansara, sum í fleiri mánaðir blivu forfylgd í øllum føroysku bløðunum. Upphavið til hesa persónsforfylging var lögtingsfundurin, har Hergeir Nielsen legði á borðið skjál um returkommisjón.

Óli kundi tó ikki koma við nokrum ítøkiligum dómum um, hvussu »umdømi og liv hjá hesum persóni og familju hansara eru oyðilegð«.

Hann víðurkendi, at tað var kanska skeivt at skriva, teir báðir Tummás Arabo og Hergeir Nielsen »utnyttaðu« sín immunitet.

Óli segði, at orðið bakbiting kendi hann bara úr visuni um Jákup á Møn. Hann helt tað merkti baktal. Hann hugdi ikki í orðabók, áðrenn hann brúkti orðið í oddagreinini 1. august 1986.

Óli Breckmann er als ikki nøgdur við dómni hjá Føroya rætti.

— Eg fekk eitt sjokk, tá eg hoyrði, eg hevði fingið 14 daga hefti, segði hann í Landsrættinum týsdagin.

hd